

Příloha č. 4: Typologie firem

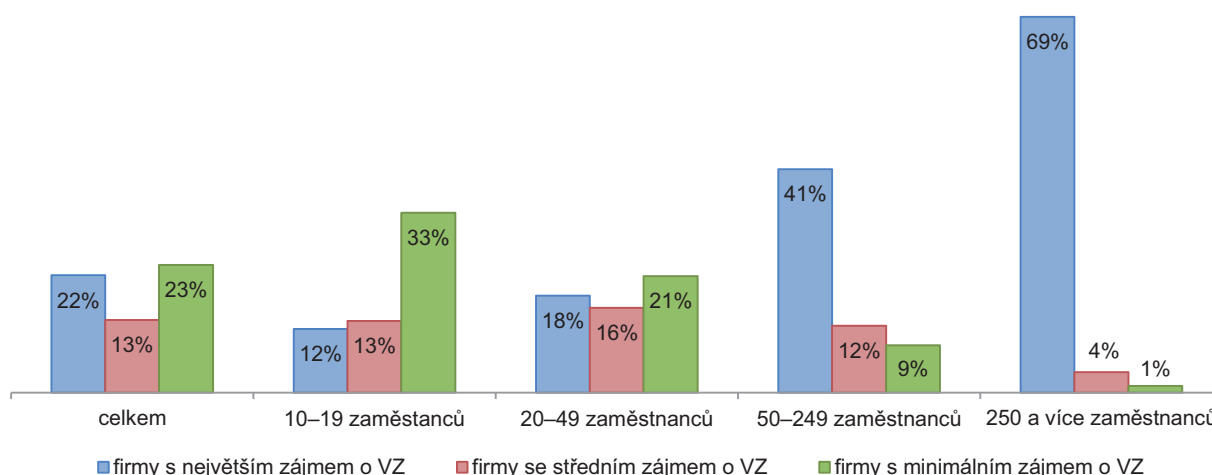
Z předchozích analýz vyplynulo, že vzdělávání zaměstnanců ve firmách závisí zejména na velikosti firmy, na zemi původu vrcholového vlastníka a v jaké oblasti firma podniká. Mezi firmami, které se nejvíce zaměřují na firemní vzdělávání, převládají velké, často zahraniční korporace v odvětvích Průmysl, Informační a komunikační činnosti či Peněžnictví a pojišťovnictví. Tato kapitola je proto zaměřena na specifika dalšího vzdělávání nejen v těchto oblastech, ale i na další firmy, které do dalšího vzdělávání investují o něco méně či minimálně. Cílem je analyzovat, v čem se dané firmy odlišují a co je společnými znaky firem podle organizování kurzů a finanční investice do dalšího vzdělávání.

Za tímto účelem byla vytvořena typologie firem, která rozděluje firmy do tří typů podle *organizování nepovinných kurzů a školení*, podle *zajišťování jiných forem vzdělávání¹* a podle *výše vynaložených nákladů na zajišťování vzdělávání zaměstnanců*. Míra financování firemního vzdělávání se posuzuje na základě čtyř kategorií vynaložených investic, a to do 10 000 Kč, 10 000 Kč až 25 000 Kč, 25 000 Kč až 100 000 Kč a nad 100 000 Kč. Tři typy společností se v těchto parametrech odlišují podle časové investice (organizace kurzů a jiných forem vzdělávání) a finanční investice do vzdělávání zaměstnanců a tvoří tak *Firmy s největším zájmem o vzdělávání zaměstnanců*, *Firmy se středním zájmem o vzdělávání zaměstnanců* a *Firmy s minimálním zájmem o vzdělávání zaměstnanců*.

Firmy s největším zájmem o vzdělávání zaměstnanců (VZ)

První typ firem s největším zájmem o vzdělávání spojuje větší míra organizování nepovinných kurzů/školení i pořádání jiných forem vzdělávání pro své zaměstnance. Tyto firmy zároveň vynaložily na dozdělení svých zaměstnanců více než 25 000 Kč ročně. Značná většina firem s více než 250 zaměstnanci (70 %) vykazovala charakteristiky firem s největším zájmem o vzdělávání zaměstnanců. Firem s 50–249 zaměstnanci patřily do této kategorie 2/5 (viz graf č. 44).

Graf č. 1: Zájem firem o vzdělávání zaměstnanců podle velikosti firmy, 2015

Zdroj: šetření CVTS, ČSÚ 2017

¹ Definice viz kapitola 2 nebo příloha č. 1.

Téměř polovina firem z odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (sekce K) patří do skupiny firem s největším zájmem o vzdělávání. V závěsu se nachází odvětví Informační a komunikační činnosti (sekce J) s 45 % firem.

Zatímco polovina firem se zahraničním vlastníkem vykazovala nejvyšší zájem o vzdělávání zaměstnanců, českých firem byla méně než pětina. Souvisí to se skutečností, že firmy se zahraničním vlastníkem jsou zpravidla větší a jak vyplývá z analýzy, s růstem podniku roste i podíl firem poskytujících vzdělávání.

Největší zájem o firemní vzdělávání závisí na tom, zda má společnost speciálně zaměřený útvar či pověřeného zaměstnance na vzdělávání. Z firem nejvíce se zajímajících o problematiku vzdělávání bylo v téměř 70 % z nich speciální oddělení či pověřený zaměstnanec zodpovědný za tuto oblast. Celé 4/5 těchto firem také plánovaly vzdělávání zaměstnanců předem. Evaluace efektivity vzdělávání byla u více než 80 % z nich samozřejmostí. Na základě dalších charakteristik lze usoudit, že ve firmách existuje souvislost mezi zájmem o organizaci kurzů a finanční dotací na tyto aktivity a zájmem o kvalitu poskytovaného vzdělávání.

Firmy se středním zájmem o vzdělávání zaměstnanců

Firmy se středním zájmem o vzdělávání zaměstnanců organizují nepovinné kurzy a školení pro své zaměstnance. Jiné formy vzdělávání však již nezajišťují. Investice do vzdělávání se pohybují v rozmezí 10 000 Kč až 25 000 Kč ročně.

Nejvyšší podíl firem se středním zájmem o firemní vzdělávání se nacházel ve středně velkých firmách od 20 do 50 zaměstnanců (16 % z nich). Podíly podle velikosti firmy byly poměrně vyrovnané až na výjimku, kterou tvořily největší firmy s více než 250 zaměstnanci. Střední zájem o další vzdělávání projevil pouze 4 % firem v této velikostní kategorii (viz graf č. 44).

Pětina firem z odvětví Stavebnictví (sekce F) patří do skupiny firem se středním zájmem o vzdělávání zaměstnanců. Podobný podíl vykazuje i odvětví Doprava a skladování (sekce H). Do skupiny firem se středním zájmem o firemní vzdělávání patřilo 14 % firem původem z České republiky a necelá desetina firem se zahraničním vlastníkem.

Úspora času a financí v oblasti dalšího vzdělávání se projevuje i tendencí plánovat či hodnotit kurzy, školení či jiné vzdělávací aktivity. Téměř 2/3 firem se středním zájmem o firemní vzdělávání neměly ve své společnosti nikoho pověřeného (ať už útvar či zodpovědnou osobu), kdo by měl na starost organizaci vzdělávání zaměstnanců. S touto skutečností souvisí, že necelé 3/5 organizací neprováděly evaluaci efektivity zajišťovaného vzdělávání zaměstnanců. Na druhou stranu více než polovina firem plánovala vzdělávání (viz graf č. 45).

Firmy s minimálním zájmem o vzdělávání zaměstnanců

Poslední typ firem, které se minimálně zajímají o firemní vzdělávání, na něj vynaložily méně než 10 000 Kč ročně a neorganizovaly žádné nadstavbové školení a kurzy pro své zaměstnance kromě základních ze zákona povinných školení. Neorganizovaly tedy nepovinné kurzy ani jiné formy vzdělávání.

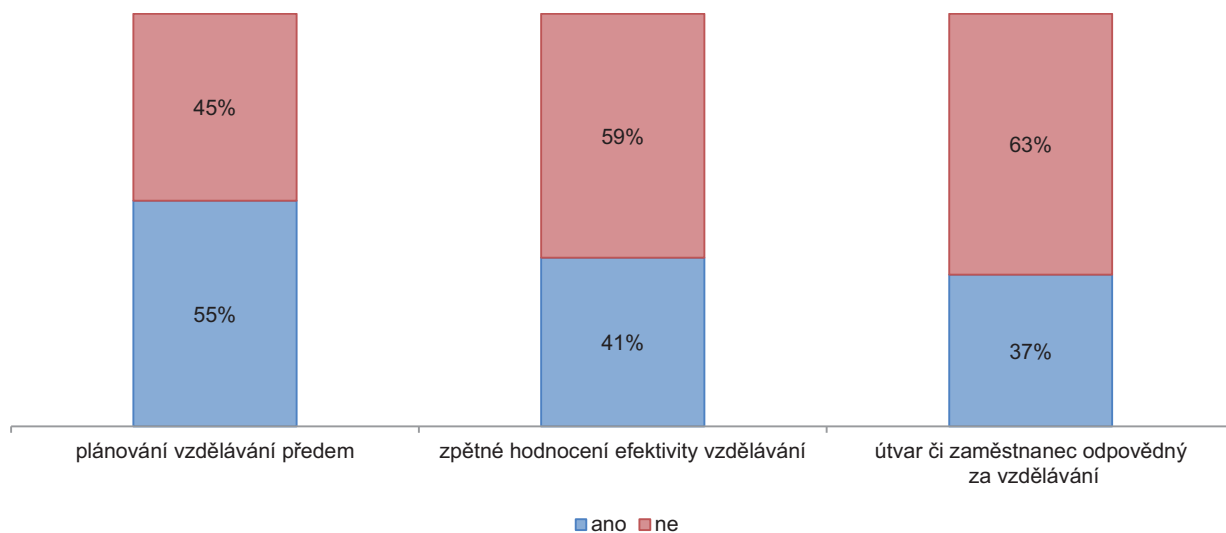
Není překvapivé, že malé firmy rodinného typu se nejméně zajímají o další vzdělávání zaměstnanců. Třetina firem s 10–19 zaměstnanci patří do této kategorie. S rostoucí velikostí firmy podíl klesá a mezi největšími firmami se našlo pouze 1 % firem, které vykazovaly minimální zájem o firemní vzdělávání (viz graf č. 44).

Jednoznačně nejvyšší podíl firem s minimálním zájmem o vzdělávání zaměstnanců se nacházel v odvětví Ubytování, stravování a pohostinství (sekce I; 47 %). Čtvrtina českých firem byla zařazena mezi firmy s minimálním zájmem, firem se zahraničním vlastníkem v této kategorii byla necelá desetina.

Vzhledem k nejnižšímu zájmu o vzdělávací aktivity je pochopitelné, že se firmy snaží minimalizovat i náklady na zaměstnance, kteří by byli zodpovědní za koordinaci vzdělávání zaměstnanců ve firmách. Většina podniků (téměř 90 %) touto funkcí nikoho speciálně nepověřuje. Více než 2/3 společností s minimálním zájmem o vzdělávání zaměstnanců neplánovaly program vzdělávání předem. Necelých 90 % firem se také nezabývalo evaluací efektivity zajišťovaného firemního vzdělávání.

Graf č. 2: Organizace vzdělávání ve firmách se středním zájmem o vzdělávání zaměstnanců, 2015

Zdroj: šetření CVTS, ČSÚ 2017